

TALLINNA LASTEAED MOONIÕIED

ÕPPEKAVA

SISUKORD:

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA
2. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED
3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS
4. LAPSE ARENGU EELDATAVAD ÜLDOSKUSED
5. LAPSE ARENGU EELDATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSETI :
 - 5.1 1,5 -3 AASTASED LAPSED
 - 5.2 3-4 AASTASED LAPSED
 - 5.3 4-5 AASTASED LAPSED
 - 5.4 5-6 AASTASED LAPSED
 - 5.5 6-7 AASTASED LAPSED
6. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONDADE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED ja KORRALDUS
7. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONDADE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI :
 - 7.1 1,5 -3 AASTASED LAPSED
 - 7.2 3-4 AASTASED LAPSED
 - 7.3 4-5 AASTASED LAPSED
 - 7.4 5-6 AASTASED LAPSED
 - 7.5 6-7 AASTASED LAPSED
8. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA ANALÜÜSIMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS
9. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS
10. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS
11. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD
12. LISAD

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Lasteaed Mooniõied asukohaga Kiili 6 Tallinn „alustas tööd 1972 a. märtsis 12-rühmalisena. Kuni 1997 a kandis lasteaed 35.Lastepäevakodu nime. Nime sai lasteaed tänavanimetuse järgi, milleks oli Mooni. Praegu on tänavanimi muudetud ja lasteaed asub Kiili tänaval Mustamäel. Ehitatud on lasteaed Eesti Projektis valminud 280- kohalise lastepäevakodu tüüpprojekti järgi.

Lasteaed Mooniõied on päevase töörežiimiga koolieelne lasteasutus, mis loob koolieast noorematele lastele soodsad tingimused kasvamiseks ja arenemiseks. Toetab lapsevanemate tegevust lapsele alushariduse omandamise võimaldamisel.

Õppe- ja kasvatustegevus toimub Tallinna Lasteaias Mooniõied eesti keeles.

Lasteasutuses töötab 11 rühma , neist 4 sõime- ja 7 aiarühma. Igal rühmal on oma nimi ja sümbolika. Kokku on lapsi lasteaias 216. Laste arv rühmaruumides on planeeritud vastavalt sõimerühmas 16 last ühte rühma ; aiarühmas 21+3 last ühte rühma

Lasteaed on avatud 7.00 -19.00

Rühmad on avatud 7.30 – 18.00 , ülejäänud ajal töötab valverühm.

Rühmaõpetajad on tööl tööajakava alusel, õpetaja abi aga iga päev. Rühmaõpetaja tööd toetavad liikumis- ja muusikaõpetaja.

Hetkel töötab lasteaias 46 töötajat, neist pedagooge 24.

Lasteaia visioon:

Lasteaed Mooniõied on lastesõbralik ja turvalise õpikeskkonnaga, ajaga kaasaskäiv ja õppiv organisatsioon.

Lasteaia missioon:

Lasteaed Mooniõied loob turvalised tingimused koostöös koduga lapse igakülgseks arenguks teda toetades, aidates ja tunnustades.

Lasteaia põhiväärtused

- Hoolivus – me hoolime igast lapsest ja töökaaslasest ning käitume kõigi suhtes hoolivalt. Meie lasteaias on heasoovlik, üksteist arvestav ,mõistev ja toetav õhkkond.
- Turvalisus ja tervis – meie lastele on lasteaias tagatud turvaline ja kodune õhkkond, et lapsel oleks hea lasteaeda tulla, seal olla ja on tagatud eduelamused. Väärtustame tervislikke eluviise, tervislikku toitumist ja füüsilist aktiivsust.
- Mängulisus – mäng on väikese inimese töö. Lapsel on võimalus õppida ja areneda läbi mängu, oma teadmiste ja oskuste kasutamine loovas mängus.
- Traditsioonid – soovime, et meie lasteaed oleks omanäoline ning oma töö ja üritustega vajalik nii lastele kui lastevanematele. Lastevanemate kaudu kandub hinnang lasteaia kohta edasi järgmistele tulevastele lapsevanematele.
- Lapsesõbralik kasvukeskkond – meie lasteaia õpikeskkond on lastele ja töötajale turvaline. Peame oluliseks, et seda oleks ka füüsiline, vaimne ja emotsionaalne keskkond.

- Koostöö – hea koostöö lapsevanemaga on aluseks lapse kohanemisele lasteaias ning turvatunde tekkimisele seal viibides. Kogu lasteaia töö ja tegevus on avatud. Koostöö seob huvirühmi.

Lasteaia õppekavas rõhutatakse looduse-tervise-keskkonna tähtsust. Puude rohkus õuealal, loodustuba, loodurada ja õuesõppe paviljon võimaldavad läbi viia mitmekülgseid arendavaid tegevusi .

Väärtustame tervislike eluviiside ja harjumuste kujunemist, tervislikku toitumist ja füüsilist aktiivsust. Lasteaia õuealale on loodud terviserada.

Lasteaed Mooniõied kuulub 2012 aastast Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikku ja on liitunud projektiga „Kiusamisest vaba lasteaed“.

Oleme lastega aktiivsed osalejad mitmesugustes ülelinnalistes konkurssides, võistlustel ja projektides (esmaabiprojekt 2 aastat, kiusamisest vaba lasteaed, turvaline internet jne).

Traditsioonilised üritused:

- poiste- ja tüdrukutenädalad: RAMMUMEEES- ja MOONIÕITE- pidu
- lasteaia laulupäev ja teemanädalad
- adventihommik ja jõulupeod
- loodusnädalad ja õuesõpe
- spordipeod ja orienteerumine
- tervise- ja liiklusring
- perepeod ja sünnipäevanädal

Huvialaringina töötab Tommy Mängukooli inglise keel ; DanceLife tantsustuudio, AITADO judotreening, Kolme Pörsakese teadusring, kunstiring, jalgpall.

Lasteaial on internetilehekül:

<http://www.tallinn.ee/est/moonioied/>

Kodulehekül võimaldab anda ammendavat ülevaadet ka päevakajalistest uudistest lasteaia sees kui ka lasteaia seonduvast.

Loodud on lasteaia laul, lipp ja maskott „Moonipoiss“. Lasteaial on ka oma logo, visiitkaart ja lasteaeda tutvustav voldik.

Üldandmetega on lasteaed esindatud telefonikataloogides ning mõningates muudeski infoallikates.

2. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

Õppe- ja kasvatustöö aluseks on koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava üldeesmärk:

Lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- Laps on loov , oskab loovalt ja aktiivselt tegutseda ja mõelda.
- Laps on koostöövalmis, uudishimulik ja õpivõimeline.
- Laps tunneb, et tema isiklikke huvisid märgatakse ja toetatakse, laps saab eduelamusi.

- Laps märkab loodust enda ümber, ta on mõistev ja salliv ümbritsevasse.
- Laps peab lugu kodust, perekonnast ja isamaast.

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid kajastuvad lasteaia arengukavas.

Õppeaasta lõpul tehakse kokkuvõtte õppeaasta eesmärkide täitmisest, tuuakse välja õnnestumised ja parenduskohad ning püstitatakse uue õppeaasta eesmärgid.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- **Turvalisus** – lastele on lasteaias tagatud turvaline ja kodune õhkkond, et lapsel oleks hea lasteaeda tulla, seal olla ja on tagatud eduelamused.
- **Mängulisus** – mäng on väikese inimese kõige tähtsam töö. Lapsel on võimalus õppida ja areneda läbi mängu, oma teadmiste ja oskuste kasutamine loovas mängus, liikumisvajaduse rahuldamine.
- **Jõukohasus** - lastest lähtuv tegevuste planeerimine, nõustamine, lisaks huvitegevusvõimaluste loomine.
- **Koostöö** – hea koostöö lapsevanemaga on aluseks lapse kohanemisele lasteaias ning turvatunde tekkimisele seal viibides. Kogu lasteaia töö ja tegevus on avatud. Koostöö seob huvirühmi.
- **Sujuvad üleminekud** – sujuvad üleminekud kodust lasteaeda ja lasteaia kooli. Koolivalmiduse kujundamine läbi mängu ning mängulise õpi- ja arendustegevuse.
- **Kättesaadavus** - kõikidele lasteaia lastele õppekava läbimise võimaldamine, vajadusel individuaalne õppetöö.
- **Mitmekehisus** - erinevate kaasaegsete kasvatuse- ja õppetöö metoodikate kasutamine
- **Innovaatilisus** - uute õppimis- ja õpetamistehnoloogiate kasutuselevõtmine.
- **Järjepidevus** – eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine.

Õpikäsitus:

- õppimine on elukestev protsess, mis toimub lapsel läbi mängu, suhtlemise, matkimise, loomise, vaatlemise, mõtestamise, katsetamise ja harjutamise kaudu ning pedagoog jälgib ja tunnustab iga lapse edusamme;
- õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestab pedagoog iga lapse võimeid, eripära, kultuurilist tausta, vanust ja sugu ning pedagoog on laste suunaja ja õpikeskkonna looja;
- laps on õppe- ja kasvatustegevuse aktiivne osaleja, teda kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima;
- õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada laste suutlikkust:
- seostada teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutleda saadud teadmiste üle;
- kavandada oma tegevust, teha valikuid ning õpitud rakendada.

3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Lasteasutuse õppekava on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel.

Lasteaial on õppe- ja kasvatustegevuse arendamiseks, analüüsimiseks ja juhtimiseks vajalike otsuste vastuvõtmiseks, pedagoogiline nõukogu. Lasteaia pedagoogilisse personali kuuluvad juhid, õpetajad ja spetsialistid. Kollektiivi kuulub ka muu tugipersonal. Omavahelises koostöös paneb pedagoogiline personal kokku aasta teema ja tegevuskava. Planeerimisel arvestame maja traditsioone, temaatilisi näitusi ja spordiüritusi, ühisüritusi lapse pereliikmetega ning rahvakalendritähtpäevi. Igal rühmal on tegevuskavad, mis on koostatud õppekavast ja aasta tegevusplaanist lähtuvalt, arvestades lasteaia- aasta üldteemat.

Planeerimine toimub nädala/ kuu kaupa üldõpetuse põhimõttel, mis õppetegevuse sidususe kaudu aitab lapsel loovalt näha ja mõista ümbritsevat maailma kui terviknähtust. Rühmade tegevuskavad on sisuliselt aastaplaanid nädalate/kuude kaupa, arvestades aastaegade ja kodu- loolisuse põhimõtteid ning konkreetse rühma laste ealisi ja individuaalseid iseärasusi ning huvisid.

Lasteaia aastase tegevuskava põhjal koostavad rühmaõpetajad oma rühma tegevuskava, milles on järgmised osad:

- rühma iseloomustus ja laste nimekiri.
- õppetegevuse korraldus.
- vanuserühma päevakava.
- aastaplaan – tegevusvaldkondade õppesisu vanuseti.
- laste arengu hindamise põhimõtted.
- individuaalne töö lapsega, töö erivajadusega laps.
- koostöö lapsevanemaga
- õppe- ja kasvatustegevuse aasta kokkuvõte.

Õppeaasta lasteaia kestab 01. septembrist- 31. augustini. Aktiivne õppe-periood 4-7 aastastele lastele jääb vahemikku 10. september kuni 20. mai, sõime-ja 3-aastaste laste rühmas 01. oktoober kuni 20. mai. 1.september – 1. oktoober on sisseelamis- ja laste arengu uurimise periood. Muul ajal (siia kuulub ka jõulunädal) toimub õpitu kinnistamine ja süvendamine erinevates tegevusvaldkondades ja suvekuudel on pööratud tähelepanu mängulisel õuetegevusel.

Õppe-kasvatuskorralduse aluseks on tasakaalustatud päevakava, mis määrab kindlaks olenevat laste east päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud , laste mäng, vabategevused ning õpetaja kavandatud õppe-ja kasvatustegevused .

Päevakava koostamisel lähtutakse sotsiaalministri 24.septembri 2010.a määrusest nr 61 „Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale“. Rühma päevakavad on koostatud koostöös lasteaia tervishoiutöötajaga, arvestades laste arenguvajadusi , vanust, rühma eripära ja tervislikkuse põhimõtteid. Päevakava on koostatud nii, et lapsel on võimalik sujuvalt üle minna ühelt tegevuselt teisele.

LASTEAIJA PÄEVAKAVA

Sõimelapsed:

7.00 – 7.30	Lasteaia avamine, töötab valverühm.
7.30 – 8.45	Laste saabumine rühma. Vabategevused, mäng, individuaalne töö lastega.
	Igapäevatoimingud (riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm.).
8.45 – 9.15	Hommikusöök
9.15 – 12.00	Planeeritud õppetegevused. Mäng. Lõbustavad üritused. Jalutuskäik ja vabategevused õues.
	Igapäevatoimingud .
12.00 – 12.30	Lõunasöök
12.30 – 15.00	Puhkeaeg
15.00 – 15.30	Igapäevatoimingud.

15.30 – 16.00	Õhtuode
16.00 – 18.00	Vabategevused, mäng, individuaalne töö lastega.
	Huviringid.
	Kojumine ja koostöö lapsevanematega.
18.00 - 19.00	Töötab valverühm.

Aialapsed:

7.00 – 7.30	Lasteaia avamine, töötab valverühm.
7.30 – 8.45	Laste saabumine rühma. Vabategevused, mäng, individuaalne töö lastega.
	Igapäevatoimingud (riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm.).
8.45 – 9.15	Hommikusöök
9.15 – 12.30	Planeeritud õppetegevused. Mäng. Lõbustavad üritused. Õppekäigud ja õuesõpe. Vabategevused õues.
	Igapäevatoimingud .
12.30 – 13.15	Lõunasöök
13.00 – 15.00	Puhkeaeg
15.00 – 15.45	Igapäevatoimingud. Vabategevused.
15.45 – 16.15	Õhtuode
16.15 – 18.00	Planeeritud tegevused, mäng, individuaalne töö lastega. Lõbustavad üritused.
	Huviringid.
	Kojumine ja koostöö lapsevanematega.
18.00 - 19.00	Töötab valverühm.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades arvestavad õpetajad laste keskendumisvõimet ning tähelepanu.

Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused kestavad :

- kuni kolmeaastastel lastel 15 minutit;
- kolme- kuni viieaastastel lastel kuni 25 minutit;
- kuue- kuni seitsmeaastastel lastel kuni 35 minutit.

Planeeritud õppe- ja kasvatustegevusi päevas :

- kuni kolmeaastastel lastel kuni 2;
- kolme- kuni viieaastastel lastel kuni 3;
- kuue- kuni seitsmeaastastel lastel kuni 4.

Õppe- ja kasvatustegevused juhinduvad kuu- ja nädalateemast, millega seotakse kõigi valdkondade sisu. Õppe- ja kasvatustegevuse temaatika annab valdkond „Mina ja keskkond“.

Tegevusi viiakse läbi komplekstegevustena, lõimides mitu erinevat õppevaldkonda.

Valdkondadeks on:

- mina ja keskkond
- keel ja kõne
- matemaatika
- kujutavad tegevused
- muusika
- liikumine

Nädala jooksul kasutatakse kõiki tegevusliike. Olulisel kohal on õppimine läbi mängu.

Tegevusliikideks on:

- vaatlemine ja uurimine

- kuulamine ja kõnelemine
- võrdlemine ja arvutamine
- lugemine ja kirjutamine
- kujutavad tegevused (voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine)
- muusikalised tegevused
- liikumistegevused.

Konkreetsete õppetegevuste algused on ajaliselt ära määratud muusika- ja liikumistegevustel. Teised õppetegevusi võib õpetaja alustada vastavalt oma rühma tegevusele. Õpetajal on õigus varieerida oma tegevuste liike sõltuvalt teemast, huvist, saadaolevast materjalist ja võimalustest. Arvestust tegevuste täitmise kohta peetakse päevikus (e-lasteaed) , sissekandeid tehakse iga päev. Teavitamiseks lapsevanemaid rühma õppe- ja kasvatustegevuste eesmärkidest ja temaatikast on need väljas rühmas stendidel ja lasteaia kodulehel.

Õppe- ja kasvatustegevuse vormid on:

- mäng
- rühmategevused
- valiktegevused alarühmades
- individuaalsed tegevused

Eesmärk on kasutada erinevaid õppemeetodeid, mis võimaldavad rahuliku tegevuse vaheldumise aktiivse tegevusega. Õpetajad kasutavad meetodit või võtet, mille läbi on konkreetset teemat kõige sobivam tutvustada, õpetada või kinnistada ning, mis seaksid teemaga emotsionaalse, füüsilise, loominguilise ja sotsiaalse tasandi.

Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad eesti keeles, kuid meie personal arvestab oma töös, suhtumises ja suhtlemises teadmise, et paljude perede kodus räägitakse ka muid keeli.

Õppe- ja kasvatustegevuses tähtsal kohal on ka õppe- ja mänguvahendid lastele. Püüame pakkuda mitmekesiseid kunstivahendeid ja –materjale, ajakohaseid lauamänge ja klotse, pildikomplekte, lasteraamatuid. Seoses õppekavade arendamisega ostetakse juurde uusi meetoodilisi õppevahendeid ja õppetegevusi toetavat kirjandust.

Kavandatu rakendamiseks püüame tagada lastele turvalise, arengut soodustava keskkonna.

4. LAPSE ARENGU EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

Kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu toetatakse üldoskuste kujunemist, lõimides erinevate valdkondade sisusid.

Eristatakse järgmisi üldoskusi:

- mänguoskused
- tunnetus- ja õpioskused
- sotsiaalsed- ja enesekohased oskuse.

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Sotsiaalsed- ja enesekohased oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

5. LAPSE ARENGU EELDATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSETI:

5.1 1,5 -3 AASTASED LAPSED

LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 1,5 – 2 A.

Tunnetus- ja õpioskused:

- hangib ümbrusest aktiivselt infot ning loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi. Keskkonnast tuleva info hulka tasakaalustab, reguleerib ja organiseerib lapse jaoks täiskasvanu;
- keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadusele, sõnalise juhendamise ja suunamise korral on ta püsivam;
- tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevuses vahelduvas vormis;
- mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid rollivahetusega mängu;
- loob tegevuse kaudu seoseid kõnega; sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse;
- suhtleb valdavalt 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui ka igapäevategevustes peamiselt tuttava täiskasvanuga ning kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid (osutamine, miimika);
- räägib ja saab aru üksnes sellest, mida ta tajub;
- tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukehi, mis seostuvad tema enda kogemustega;
- tunnetab keskkonna mõju, avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärje vahel, lihtsamaid põhjuse-tagajärje suhteid ning saab aru kuuluvusest ja erisusest;
- sobitab erinevaid materjale ja esemeid;
- rühmitab ühe nähtava omaduse järgi;
- omab uusi seoseid vahetu, korduva ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu;
- kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis ning kontekstis, kannab üle lihtsamaid seoseid ning kasutab neid sarnastes ülesannetes ja olukordades.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti;
- teadvustab ennast, kasutab osaliselt minavormi, proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja ei öelda;
- üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekesksed;
- hindab oma oskusi ja suutlikkust paremaks, kui need tegelikult on;
- teab oma ees- ja perekonnanime ja elementaarseid viisakusreegleid ning kasutab neid, kui seda on talle õpetatud;

- sööb, joob ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas;
- reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbritsevate inimeste käitumisest;
- mõistab selgelt väljendatud keeldu „ei tohi!“, „ära tee!“ jne;
- tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti;
- toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule;
- matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet:

LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 2-3 A

Tunnetus- ja õpioskused:

- leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib, täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu;
- plaanib oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel;
- keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;
- tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;
- kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus;
- mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;
- on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- osaleb dialoogis;
- jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;
- mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest;
- rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
- tal on ettekujutus arvamõistest ja värvuste nimetustest;
- leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid, kasutab info saamiseks keelt;
- tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik;
- omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet:

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
- tal osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;
- väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
- võib karta tundmatuid ja uusi asju;
- tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- tema enesekindlus on kõikuv; enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust; tunnustust, rutiini ja reegleid;
- osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;
- jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;
- loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;
- algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel; tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus;

- täidab igapäevaelu rutiini;
- järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jälgendab igapäevaelurolle ja tegevusi:

5.2 3-4 AASTASED LAPSED

LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 3-4 A

Tunnetus- ja õpioskused:

- oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseteta, kuid autoriteetide toel;
- plaanid minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;
- hangib tänu keeleoskusele uut teavet; tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on ;
- saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;
- järgib lihtsaid reegleid;
- huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas;
- osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli-ja võistlusmängudes ning loovtegevustes;
- liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi; keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu;
- saab aru arvumõistest; huvitub tähtedest;
- omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust;
- saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused;
- teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;
- seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid;
- väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;
- arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;
- saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- huvitub võistlusmängudest ning tahab olla edukas.

5.3 4-5 AASTASED LAPSED

LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 4-5 A

Tunnetus- ja õpioskused:

- tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;

- reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;
- tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused eakaaslastega;
- tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboliteid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;
- osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes;
- räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib;
- keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit;
- oskab vaadelda ja märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
- eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest;
- tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest;
- omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme;
- kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiitselt lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegiaid).

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses;
- suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;
- on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;
- imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere;
- eelistab sootüübilisi mängu;
- naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust; teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;
- aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt; kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt;
- oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.

5.4 5-6 AASTASED LAPSED

LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 5-6 A

Tunnetus- ja õpioskused:

- plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärgid ning üritab alustatud tegevused lõpetada;
- suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks;
- kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet;
- kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
- järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;
- kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;
- osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes;
- saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis- ruumilisest järjestusest;

- kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras;
- kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust;

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses;
- seab endale eesmärged ja üritab neid ellu viia;
- on oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;
- eelistab omasoolisi mängukaaslasi; kujunevad esimesed sõprussuhted;
- suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil;
- järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt; oskab reegleid teistele selgitada;
- järgib sotsiaalset rutiini.

5.5 6-7 AASTASED LAPSED

LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED 6-7 A

Tunnetus- ja õpioskused:

- organiseerib ja plaanib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused;
- suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui ka pidurdavas rollis;
- toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdlusele teistega;
- keskendub korraga mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks;
- seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ning valib tegutsemisstrateegiaid;
- katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonis;
- osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid;
- liigutab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;
- loob uusi seoseid eeskju, seletuste, kuulamise ja nägemise kaudu;
- kasutab nii kaemuslik- kujundlikku kui ka verbaalset mõtlemist;
- kasutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi;
- huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;
- teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümboleid, kirjutab etteütlemise järgi lihtsamaid 1-2 silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;
- orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudes kui ka sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga;
- oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid; tajub oma mälu mahtu ning kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendusi;
- vastutab rohkem oma tegevuse eest ning räägib oma kavatsustest;
- suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teisi arvestada ning suhtub teiste laste tegevusesse sallivalt;
- suudab tegutseda iseseisvalt ning sõltub vähem oma vanematest;
- algatab mängu ja tegevusi;
- püüab kõigega hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangu suhtes; otsib vastastikust mõistmist ja kaasaelamist oma tunnete;
- hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise;
- loob sõprussuhteid;
- järgib rühmas reegleid ning arvestab rühma vajadusi;
- talub muutusi ja vanematest eemalolekut, siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib tõmbuda endasse;
- arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui ka teiste puhul.

6. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONDADE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

- Laste elu ja tegevused lasteaias on kõikides vanuserühmades seotud kindla päevakavaga.
- Laste süsteemne ja järjepidev arendamine toimub kõikides vanuserühmades kindla tegevuskava alusel.
- Kogu õpetav materjal on jagatud teemade kaupa nädalateks. Õppetegevused juhinduvad kuu- ja nädalateemast, millega seotakse kõigi valdkondade sisu.
- Lastele teadmiste – oskuste arendamiseks on kogu pakutav materjal välja töötatud vanuserühmade kaupa, sisaldades kõiki õppetegevuse valdkondi.
- Õpetamise printsiipideks: lähemalt kaugemale ja üksikult üldisele.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD:

- **VALDKOND MINA ja KESKKOND**

Eesmärgid :

- laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- laps saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- laps väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Õpisisu:

Sotsiaalne keskkond:

MINA - mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eesti, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid

Eesmärk:

- lapsel on ettekujutus oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- laps väärtustab eesti rahvakultuuri traditsioone.

Tulemused õppekava läbimisel:

- laps tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huve jms.;
- kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- nimetab eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone.

TERVIS - tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ja ohutu käitumine

Eesmärk:

- laps väärtustab enda ja teiste tervist, käitub tervislikult ja ohutult.

Tulemused õppekava läbimisel:

- laps oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikke ka kahjulikke;
- julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui ses osalemine kahjustab teda ennast ja teisi või on ohtlik;
- kirjeldab, kuidas keskkond ja inimeste käitumine võivad mõjutada tervist;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sh hammaste hoidmist ja hooldamist.

Tehiskeskkond:

Ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus

Eesmärk:

- laps väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

Tulemused õppekava läbimisel:

- laps suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuste mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga õuealal sõita.

Looduskeskkond:

Kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Eesmärk:

- laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- laps märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Tulemused õppekava läbimisel:

- kirjeldab kodukoha loodust ning tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ja õhk taimedele, loomadetele ning inimestele tähtsad;
- suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust; kombeõpetust ja tunde kasvatust.
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid.
- lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust.
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeltõlgima.
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

• **VALDKOND KEEL ja KÕNE**

Eesmärgid :

- laps tuleb toime igapäevases suhtluses;
- laps kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused

Õpisisu:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel.
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalsetes suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga.
- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesisid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist.
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

• VALDKOND *MATEMAATIKA*

Eesmärgid :

- laps rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Õpisisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada.
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks.
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimis- ja aistingut.
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatilisel kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm).
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

• VALDKOND *KUNST*

Eesmärgid :

- laps tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- laps kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte ja sündmusi ning oma kujutlusmaailma;
- laps vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- laps kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid;
- laps kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- laps vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut

Õpisisu:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist.
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid.
- kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne.
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida.
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus.
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale.
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

• **VALDKOND** ***LIIKUMINE***

Eesmärgid :

- laps tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- laps suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- laps tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- laps mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- laps järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Õpisisu:

- liikumisalased üldteadmised;
- põhiliikumised
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel.
- rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms.
- peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused.
- suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust.

- mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordinaatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

- **VALDKOND** **MUUSIKA**

Eesmärgid :

- Laps tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest.
- Laps suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale.
- Laps suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu.
- Laps suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Õpisisu:

1. Pillimäng.
2. Muusika kuulamine.
3. Muusikalis-rütmiline liikumine.
4. Laulmine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus.
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid.
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele.
- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul.
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud.
- muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

- **VALDKOND** **EESTI KEEL KUI TEINE KEEL**

Eesmärgid :

- laps tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- laps soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- laps tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ja lihtsamatest väljenditest;
- laps kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtluses.

Õpisisu:

- kuulamine
- kõnelemine
- eesti kultuuri tutvustamine

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt).

- pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid.
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm).
- korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm.
- vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles).
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks.
- pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

Mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti õppekeelega rühmas

Kuulamine

I poolaasta	II poolaasta	Järgnev periood (kuni koolimineku)
<ul style="list-style-type: none"> • tunneb huvi eesti keele vastu • kuulab ja tajub eesti keele kõla • reageerib tegevustes kasutatavatele lihtsamatele korraldustele • tunneb ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid tuttavas kontekstis ning mõistab neid 	<ul style="list-style-type: none"> • reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele • kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ja tunneb kuuldu pildil ära • kuulab ning suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu eestikeelset seletust • mõistab esitatud küsimusi • tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid • kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga 	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab etteloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu • tunneb ära uued õpitud sõnad, mõisted ja väljendid ning mõistab neid • saab aru baassõnavara ulatuses

Kõnelemine

I poolaasta	II poolaasta	Järgnev periood (kuni koolimineku)
<ul style="list-style-type: none"> • tunneb lihtsamaid 	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab 	<ul style="list-style-type: none"> • räägib õpitud

viisakusväljendeid <ul style="list-style-type: none"> • näitab üles huvi esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu • kordab jäerle õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks • näitab üles huvi suhtlemise vastu ning vajaduse korral loob kontakti täiskasvanute ja teiste lastega 	elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlus-situatsioonides <ul style="list-style-type: none"> • oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid • kõneleb õpitud sõnavara piires ning suudab algatada ja lõpetada vestlust • kasutab lihtsaid fraase ja lihtlauseid • oskab vastata küsimustele õpitud sõnavara piires 	sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb endale olulistel teemadel <ul style="list-style-type: none"> • teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu • vastab küsimustele ja oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi • osaleb õppes aktiivselt • valdab aktiivselt baassõnavara rutiintegevuste ja läbivõetud teemade ulatuses • suhtleb iga päev eakaaslaste ja täiskasvanutega eesti keeles ning osaleb aktiivselt mitmesugustes tegevustes ja mängudes
---	--	---

Häädamine

I poolaasta	II poolaasta	Järgnev periood (kuni koolimineku)
<ul style="list-style-type: none"> • häädab järelekuuldud sõnu 	<ul style="list-style-type: none"> • häädab õpitud sõnu õigesti 	<ul style="list-style-type: none"> • häädab uusi õpitud sõnu õigesti

Eesti kultuuri tutvustamine

I poolaasta	II poolaasta	Järgnev periood (kuni koolimineku)
<ul style="list-style-type: none"> • tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu • teab ja oskab nimetada, mis riigis ta elab • tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu 	<ul style="list-style-type: none"> • oskab Eesti rahvussümbolitest nimetada ning kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu • oskab nimetada mõnd Eestis tähistatavat riiklikku ja rahvuslikku tähtpäeva 	<ul style="list-style-type: none"> • vt. „Keel ja kõne“ ning „Mina ja keskkond“ eeldatavaid tulemusi

Laste arengut jälgides ja eeldatavaid tulemusi saavutades lähtub õpetaja eesti õppekeele rühma õppekava erinevate vanuseastmete valdkondade eeldatavatest tulemustest. Mitte-eesti kodukeelega lapsed omandavad eesti keele lõimitud tegevuste kaudu.

• VALDKOND MÄNG

Mäng on lapse põhitegevus. Kõige parem arengunäitaja on lapse mänguoskus, oma teadmiste ja oskuste kasutamine loovas mängus. Loovmäng on iseenesest arenev tegevus, mille abil lapsed kontrollivad, selgitavad ja suurendavad enese ja maailma mõistmist.

Mäng on põhiline õppemeetod koolieelses eas.

Lapsed õpivad kergemini endale meeldiva tegevuse kaudu, seetõttu kasutatakse õppekasvatustegevuses erinevate valdkondade arendamiseks palju erinevaid mänge.

Eesmärgid:

- laps saab positiivseid emotsioone
- laps saab teadmisi ja oskusi mängu kaudu
- laps saab sotsiaalseid kogemusi, areneb mõtlemine
- lapsel iseloomuomadusi
- laps õpib tööharjumusi

Mäng on: üllatus- ootamatus, kadumine-ilmumine, peitmine-otsimine-leidmine; mõistatamine-äraarvamine-äratundmine: matkimine ja jäljendamine; rollid ja rollisuhted; laulu, tantsu ja muusika kasutamine; erinevate mängude seostamine.

Mängud jaotatakse:

- vabamängud ehk loovmängud;
- reeglimängud ehk valmismängud .

Õppe- ja kasvatusprotsessi planeerimisel ja läbiviimisel kasutatakse erinevaid mänguliike: õppemängud, liikumismängud, rolli- ja loovmängud, laulumängud, ehitusmängud, liiva- ja veemängud, lavastusmängud jne

Õpetaja ülesandeks on luua igakülgset võimalust laste mängudeks:

- laps vajab teadmisi, muljeid ja kogemusi ümbritsevast maailmast, loodusest, elust ja tegevustest;
- laps vajab mitmekesist mängukeskkonda mänguasjade ja erinevate materjalide näol;
- oluline on lapse oskuslik juhendamine ja ka lapsega koos mängimine;

mängides peab säilima lapse iseseisvus, algatusvõime ja valikuvabadus.

MÄNGUOSKUSED 1-2 A

- laps tunneb rõõmu liikumisest, arenevad tema põhioskused;
- laps mõistab mängude, mänguasjade ja mängimise tähendust (nukk, nuku toitmine, vannitamine);
- laps matkib ümbritsevat elu oma mängudes.

Tuleb luua tingimused erinevate mänguasjadega tutvumiseks ja mängimiseks. Oluline on suunata lapsi mängima kõrvuti.

MÄNGUOSKUSED 2-3 A

- laps suudab ühendada üksikud mängulised toimingud omavahel tervikuks (nukku toidetakse, riietatakse, jalutatakse);
- laps täidab lihtsaid mängureegleid;
- laps oskab täita mängudes lihtsamaid rolle.

Luua soodsad tingimused, et süveneks oskus mängida kõrvuti. Suunata lapsi mängima erinevate mänguasjadega – realistlikud mänguasjad, asendusmänguasjad). Kasutada ka lavastusmänge mängu rikastamiseks.

MÄNGUOSKUSED 3-4 A

- laps suudab ühendada mitmed mängulised toimingud omavahel (toidu valmistamine, nuku söötmine, nõude pesemine, magama panek);
- laps suudab rollimängus täita võetud rolli, pidada kinni rollist tulenevatest toimingutest ja suhetest;
- laps oskab kasutada mängudes erinevaid mängumaterjale.

Soodustada laste iseseisvust mängude mängimisel (teema, koha ja vahendite valimisel). Suunata lapsi mängima koos ja pöörata tähelepanu laste omavahelistele suhetele mängus. Lavastusmängus suunata kasutama rollile iseloomulikku liikumist ja kõnet.

MÄNGUOSKUSED 4-5 A

- laps suudab mängida mitme lapsega koos;
- laps oskab iseseisvalt mängida erinevaid mängu;
- laps oskab loovalt kasutada erinevaid mänguasju ja mängumaterjale;
- lapsel on huvi mängida erinevaid mängu.

Lavastusmängudes innustada leidma lapsi erinevaid väljendusvahendeid. Rollimängudes pöörata tähelepanu toimingutele ja suhetele.

MÄNGUOSKUSED 5- 6 A

- laps suudab mängida koos teiste lastega huvitavalt, kestvalt ja loovalt;
- laps oskab iseseisvalt valida mängu ja arendada nende sisu;
- laps oskab täpselt täita erinevaid mängureegleid;
- laps suudab ühendada erinevad mängud ja tegevused omavahel;
- kasvab soov ja julgus esineda teistele.

MÄNGUOSKUSED 5-7 A

- laps suudab mängida koos teiste lastega huvitavalt, kestvalt ja loovalt;
- laps oskab iseseisvalt valida mängu ja arendada nende sisu;
- laps oskab täita mängudes erinevaid rolle ja tuua välja rollile olulised toimingud ja suhted;
- laps oskab täpselt täita erinevaid mängureegleid;
- laps oskab tegutseda koos ühise eesmärgi nimel;
- laps suudab ühendada erinevad mängud ja tegevused omavahel;
- laps oskab vajadusel ise valmistada vajalikke mänguasju ja neid oma mängus kasutada;
- kasvab soov ja julgus esineda teistele.

7. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONDADE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI :

7.1 1,5 -3 AASTASED LAPSED **VALDKOND MINA JA KESKKOND**

1,5 -3 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Sotsiaalne keskkond:

- ütleb küsimise korral oma ees- (ja perekonnanime)
- nimetab enda pere liikmeid: ema , isa, õde, vend
- suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik)
- kasutab mitmesuguseid töövahendeid matkides lihtsamaid töövõtteid
- leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid
- tervitab meeldetuletamisel ,täna ja palub

Tehiskeskkond:

- tunneb ära lasteaia maja ja oma kodu
- oskab küsimise korral nimetada tuttavaid sõidukeid (auto, buss jne)
- meeldetuletamisel oskab panna prahi prügikasti
- nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga)
- teab mõisteid *sõidutee* ja *kõnnitee*
- teab jalgratta sõitmise nõudeid (kiiver)

Looduskeskkond:

- eristab lindu ja looma
- teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (koduloomad)
- oskab nimetada tuttavat putukat
- osutab küsimisel oma kehaosadele
- märkab ja nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund/vihma, päike paistab)
- tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest

VALDKOND KEEL JA KÕNE

2 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Keelekasutus - hääldamine, sõnavara, grammatika:

- hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna
- hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid (*nt a,e,i,o,u,p,m,t,l*)
- kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis
- kasutab nimi- ja tegusõnu (*nt näu p.o kiisu, anna; opa p.o võta sülle*). Ase- ja määrsõnu (*nt siia, seal, nii*)
- mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras
- kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2sõnalisi lauseid (*nt Miku õue p.o Mikk tahab õue minna*)
- kasutab üksikuid käände- ja pöördevorme juhuslikult mõne sõna puhul (*nt ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3.pööre*)
- kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis
- väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: (*ei taha*), kuuluvus (*tädi lusikas*), asukoht (*emme siia*), omadus (*auto katki*), subjekti-objekti suhe (*issi anna pall*)

Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine :

- suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal
- eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut
- kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega

- vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälightsuse või 1-2sõnalise ütlusega

Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus:

- vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisses pildi kohta

VALDKOND KEEL JA KÕNE

3 AASTASEE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Keelekasutus - hääldamine, sõnavara, grammatika:

- kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris
- hääldab õigesti enamikku häälikuid (*erandid võivad olla r,s,k,õ,ü*)
- kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi
- kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud
- kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu
- kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (*nt lapsed, riided*)
- kasutab tagasõnu (*all, peal, sees, ees, taga*) ruumisuhete tähistamiseks
- mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5sõnalisi lihtlauseid
- kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme
- kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (*nt Joonista! Istu!*)
- kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (*nt sõidab, laulavad*)
- kasutab kõnes õigesti tegusõna *ma-* ja *da-* tegevusnime (*nt hakkame mängima, ei taha mängida*)

Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine :

- osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga
- kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (*teatamine, küsimine, palve jm*)
- kommenteerib enda ja/või kaaslaste tegevust 1-2 lausungiga
- mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega
- loeb peast või kordab järele 1-2realist luuletust

Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus:

- vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte
- kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste
- eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (*nt tass-kass, pall-sall, tuba-tuppa*), osutades pildile või objektile

VALDKOND MATEMAATIKA

1,5 -3 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus vm) järgi hulgaks;
- Leiab erinevate esemete hulgast *palju* ja *üks*;
- Loendab asju kolme piires ning vastab küsimustele *mitu on?*

Suurused ja mõõtmine:

- Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur-väike)

Geomeetrilised kujundid:

- Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel;
- Kompimise-veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu.

Orienteerumine ajas:

- Vestleb *ööle* ja *päevale* iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus.

Orienteerumine ruumis:

- Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub *ülal-all, kõrval, ees-tagas*.

VALDKOND KUNST

2-3 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Kujutamine ja väljendamine:

- Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest;
- Leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja rohelise värvi.

Kujundamine:

- Kaunistab (täppidega, joontega) tasapinnalisist esemeid (nt paberit, papptaldrikut, kivi jne).

Voolimine:

- Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale;
- Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.

Joonistamine:

- Tekitab juhendamisel jämedate joonistusvahenditega (rasvakriidid, pehmed pliiatsid) ja pintsliga erinevaid jälgi (täppe ja vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid ja lainelisi jooni) püsides paberi piires;

Maalimine:

- Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu;
- Vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga

Meisterdamine:

- Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke;
- Katab aluspinna liimiga; liimib kujundeid

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist:

- Vaatleb üksi ja koos täiskasvanuga pilte, näidistõid ning raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele;
- Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest (üksikute sõnadega)

VALDKOND MUUSIKA

2-3 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Pillimäng.

- Laps mängib ettenäitamisel kaasa kuulnud muusikale keha (plaksutab, patsutab, koputab).

Muusika kuulamine

- Laps õpib kuulama inimese, linnu, looma, looduse ja oma enda häält.
- Laps tunneb rõõmukuulatavast laulust või muusikapalast.

Rütmiline liikumine

- Lapsel sooritab õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (nt. paigal tammumine, keerutamine üksikult, koos jalu hüplemine, käte lehvitamine, peitmine selja taha, viibutamine sõrmedega ja kükitamine).

Laulmine

- Laps kuulab ja jälgib õpetaja laulu.

VALDKOND LIKUMINE

2 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Liikumisteadmised:

- sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult
- liigub õpetaja juhendamisel ohutult

Põhiliikumised:

- ronib ning roomab üle läbi väikeste takistuste
- kõnnib piiratud pinnal
- säilitab kõndides ja joostes sihi
- hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda

Liikumismängud:

- mängib koos juhendaja ja kaaslastega kõnni-ja jooksumänge

Spordialad:

- sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.
- jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel

Tants ja rütmika:

- sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi

Loodusliikumine:

- mängib vabamängus iseseisvalt

3 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Liikumisteadmised:

- valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided
- arvestab rühmakaaslasiga aktiivses tegevuses

Põhiliikumised:

- sooritab põhiliikumisi
- säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal

Liikumismängud:

- mängib matkiva sisuga 1-2 reegluga kõnni-ja jooksumänge
- mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu

Spordialad:

- sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega

- teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslasega
- teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi

Tants ja rütmika:

- kõnnib, jookseb, hüpleb rütmiliselt muusika järgi
- sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos

Loodusliikumine:

- matkab õpetaja või vanematega looduses

7.2 3-4 AASTASED LAPSED

VALDKOND MINA JA KESKKOND

3-4 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Sotsiaalne keskkond:

- ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime
- vastab õigesti küsimusele, kas ta on tüdruk või poiss
- ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel
- nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend.
- teab õdede ja vendade nimesid
- vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta
- oskab nimetada oma rühma nime
- suudab leida koha rühmas (kapp, voodi, käterätik)
- nimetab rühmas olevaid esemeid
- ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimed
- nimetab pereliikmete koduseid toimetusi
- matkib lihtsamaid töövõtteid
- asetab töövahendid kokkulepitud kohta
- osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriiete kandmine jm.)
- leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid
- räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse)
- nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi
- teab mõistete *hea* ja *paha* tähendust
- meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab
- küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid
- oskab haiget saanud sõpra lohutada
- teab hammaste hooldamise vahendeid
- nimetab toiduaineid
- osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele
- nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid)

Tehiskeskkond:

- tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused

- oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja – elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti im.)
- oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll)
- leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber)
- teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline)
- teab mõisteid *sõidutee* ja *kõnnitee*
- teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda)
- teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid
- teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver)
- teab helkuri kasutamise vajalikkust

Looduskeskkond:

- tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest
- oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud
- oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi
- oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu
- teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus)
- oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane)
- eristab tuntumaid puu-ja aedvilju välimuse ja nimetuse järgi
- oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli
- oskab küsimise korral iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge)
- oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe)
- oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab)
- mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks
- teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta
- teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu

VALDKOND KEEL JA KÕNE

3- 4 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Keelekasutus - hääldamine, sõnavara, grammatika:

- kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris
- hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt-nt, -lt, mp jne)
- mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt *kuusk, kask – puud; tuvi, kajakas – linnud*)
- kasutab kõnes objektide osade/detailide nimetusi (*käpad, saba, rool*)
- kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (*tuttmuits, kelgumägi*) ja tuletisi (*täpiline, laulja*)
- kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid (nt *Ema ostis poest leiba, saia ja võid*)
- kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (nt *Magame ära ja siis tulebki sünnipäev*) (sidesõnad *ja, aga*)
- kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt *sõitis, laulsid*)

Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine :

- algatab ise aktiivselt suhtlust
- suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses
- küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta
- kommenteerib enda ja kaaslastetegevust (räägib, mida tehti) 2-3lausungiga
- räägib 2-3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest
- jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi

Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus:

- tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas
- tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti
- matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi ja pliatsiga

VALDKOND MATEMAATIKA

3-4 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka
- paaride moodustamisega (üks ühesesse vastavusse seadmisega) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades *sama palju, ühepalju ehk võrdselt*
- loendab viie piires ja tunneb arvude rida 5-ni

Suurused ja mõõtmised:

- võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (*suure-väiksem*), pikkuse (*pikem- lühem*), laiuse (*laiem- kitsam*) järgi ning kasutab mõisteid

Geomeetrilised kujundid:

- eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt

Orienteerumine ajas:

- leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses vm)
- eristab *hommikut ja õhtut* (kirjeldab tegevusi)

Orienteerumine ruumis:

- määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: *ülal-all, ees-taga* (*minu ees, minu taga* jne)

VALDKOND KUNST

3-4 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Kujutamine ja väljendamine:

- Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest;
- Jutustab oma piltide põhjal;
- Tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget ja musta.

Kujundamine:

- Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi;
- Valib kaunistusmotiivi

Voolimine:

- Rullib ja voolib voolimismaterjali iseseisvalt;
- Liites ümarvorme loob lihtsaid esemeid, kujutab loomi (karu, kassi jänest jne);
- Voolib oma fantaasiat kasutades

Joonistamine:

- Soovib väljendada ümbritsevat, tehes seda omal moel;
- Joonistab ümarvorme ning tõmbab sellest erineva suuna ja pikkusega jooni;

Maalimine:

- Maalib spontaanselt;
- Loputab meeldetuletamisel pintslit;
- Õpetajaga koos teeb pintslivajutusi pintsli külgedega

Meisterdamine:

- On huvitatud võimalusest töödelda paberit – lõigata, rebida, kortsutada ja liimida;
- Kortsutab ka tugevamat paberit (nt ajalehte, värvilist paberit);
- Lõikab paberist ribasid, teeb paberisse sisselõikeid;
- Liimib kaunistusi

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist:

- Tunneb huvi piltide, näidistööde ning raamatuillustratsioonide vaatamise vastu; küsib küsimusi;
- Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest

VALDKOND MUUSIKA

3 -4 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Pillimäng.

- Laps mängib muusikat kuulates, liikudes, lauldes, kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, randmekuljustel, väikesel trummil ja marakal.
- Laps õpib õigeid mänguvõtteid.

Muusika kuulamine

- Laps õpib muusikat kuulama tähelepanelikult ja vaikselt.
- Laps oskab kuulata hääli looduses, linnas, väljaspool lasteaeda.
- Laps reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt. kõigutab keha vmt.)

Rütmiline liikumine

- Laps sooritab erinevaid liigutusi koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (nt. kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega).

Laulmine

- Laps huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (nt. üksikuid silpe, sõnu, laululõike).
- Laps osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa).

VALDKOND LIIKUMINE

3- 4 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Liikumisteadmised:

- sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi
- järgib meeldetuletamise järgi hügieeninõudeid

Põhiliikumised:

- sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes
- teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi

Liikumismängud:

- mängib 2-4 reeglita liikumismänge
- pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel

Spordialad:

- sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni
- hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus
- kasutab sihipäraselt abivahendeid (rõngast, kätiseid, nn. nuudlit)

Tants ja rütmika:

- sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi
- plaksutab ja liigub vastavalt rütmile

Loodusliikumine:

- algatab iseseisvalt mängu
- tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal

7.3 4-5 AASTASED LAPSED

VALDKOND MINA JA KESKKOND

4-5 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Sotsiaalne keskkond:

- teab oma ees- ja perekonnanime
- teab, kas ta on tüdruk või poiss
- teab oma vanust
- nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend.
- teab õdede ja vendade nimesid
- teab oma kodu ja pereliikmete kohta
- oskab nimetada oma rühma nime
- suudab leida koha rühmas (kapp, voodi, käterätik)
- nimetab rühmas olevaid esemeid
- teab rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimesid
- nimetab pereliikmete koduseid toimetusi
- matkib lihtsamaid töövõtteid
- asetab töövahendid kokkulepitud kohta
- osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriiede kandmine jm.)
- leiab Eesti lipu nähes erinevate värvide seast eesti lipu värvid
- räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse)
- teab pühadega seotud tegevusi
- teab mõistete *hea* ja *paha* tähendust

- meeldetuletamise korral tervitab , jätab hüvasti, palub ja tänab
- teab oma sõprade nimesid
- oskab haigetsaanud sõpra lohutada
- teab hammaste hooldamise vahendeid
- nimetab toiduaineid
- teab osutada peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele
- nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid)

Tehiskeskkond:

- tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused
- teab nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja –elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm.)
- teab nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll)
- leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber)
- teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline)
- teab mõisteid *sõidutee* ja *kõnnitee*
- teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda)
- teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid
- teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver)
- teab helkuri kasutamise vajalikkust

Looduskeskkond:

- tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest
- teab nimetada metsa, muru, lille, puud
- teab nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi
- teab nimetada tuttavat lindu
- teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus)
- oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane)
- eristab tuntumaid puu-ja aedvilju välimuse ja nimetuse järgi
- teab nimetada tuttavaid lilli
- oskab iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge)
- oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda , on soe)
- oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab)
- mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks
- teab,et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta
- teab,et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu

VALDKOND KEEL JA KÕNE

4-5 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Keelekasutus- hääldamine, sõnavara, grammatika

- hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid
- hääldab õigesti 3-4silbilisi tuttava tähendusega sõnu
- hääldab õigesti kõiki häälikühendeid 1-2silbilistes tuttava tähendusega sõnades
- hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (*nt taburet, banaan, diivan*)

- kasutab kõnes mõningaid vastassõnu (nt *lühike-pikk, must-puhas*)
- kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt *arg, kaval, igav*)
- kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu *hommik, päev, õhtu, öö*
- moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt *tikkudest maja- tikumaja; nuga õuna koorimiseks – õunanuga*)
- kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid (nt *Torn läks katki, sest koer astus sellele peale*)
- kasutab kõnes nud- ja tud- kesksõnu (nt *söödud- söönud*)
- kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur-suurem-kõige suurem)
- kasutab tingivat kõneviisi (mängisin, mängiksin)
- ühildab sõnu arvus (*karud söövad*) ja käändes (*ilusale lillele, punase palliga*)
- kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (*ilusatel lilledel*)

Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine :

- algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma tegevuste põhjal esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (nt *Miks ta nii tegi? Kuidas teha?*)
- kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust
- kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid
- kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust
- annab kuuldu teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega
- jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5lausungiga (nt *mida ta tegi kodus pühapäeval*)
- loeb peast kuni 4realisi liisusalme/luuletusi
- mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemustega

Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus:

- tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a. häälikuühendites)
- kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul)
- kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime)

VALDKOND MATEMAATIKA

4-5 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud)
- võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab , mida on *rohkem kui, vähem kui*
- tutvub arvudega 10-ni

Suurused ja mõõtmine:

- järjestab esemeid kõrguse järgi (*kõrgem- madalam*)
- järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi

Orienteerumine ajas:

- näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning risküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast
- teab ööpäeva osi *hommik- päev- õhtu- öö* ; kirjeldab tegevusi ja sündmusi *eile- täna – homme*

Orienteerumine ruumis:

- määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (*seisan Alo taga; olen tahvli ees*)
- määrab *vasakut ja paremat* poolt

VALDKOND KUNST

4-5 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Kujutamine ja väljendamine:

- kujutab loodusest inspireeritud asju, objekte, jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks
- jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest
- kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt
- valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid
- võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb *sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni, ja roosat*

Kujundamine:

- koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääriks kasutamiseks (tass, taskurätt jne)
- kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega
- valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle omavalitud kohale esemel (kruusil, taldrikul, pluusil jne)

Voolimine:

- õõnestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades
- muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades
- nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid
- ühendab voolitud detaile omavahel

Joonistamine:

- jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks
- joonistab ja värvib pindu värvi- ja viltpliatsitega, kriitide ja söega, muutes joonte tihedust
- kasutab joonistusvahendeid liigse surveta

Maalimine:

- võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu
- teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja –tõmmetega
- ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt

Meisterdamine:

- rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest
- lükib paelale, traadile vms auguga esemeid
- valib meelepärased meisterdamisvahendid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel kombineerides loob oma töö

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist:

- vaatleb oma algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust
- jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud
- suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse

VALDKOND MUUSIKA

4-5 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Pillimäng.

- Laps mängib rütmipille (nt. kõlakarpi, trummi, kuljuseid, pandeirat) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks, eristab kuulates neid tämbri järgi.
- Lapsel täiustuvad rütmipillide õigeid mänguvõtteid ja hoiakuid.
- Laps harjub rütmipillidel kaasamängu liikumise, lühiriimide ja laulude saateks.

Muusika kuulamine

- Laps tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule.
- Laps oskab kuulata laulu ja muusikapala.
- Lapsel areneb oskus eristada meeleolult kontrastset muusikat ning väljendada neid emotsionaalselt liigutuste ja liikumise näol.

Rütmiline liikumine

- Laps osaleb laulumängudes.
- Laps tunnetab muusika iseloomu ja väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (nt. plastilise intoneerimise ehk loova liikumisega).
- Laps oskab kasutada eakohaseid tantsuelemente (põlvetooste kõnd ja jooks, liikumist hanereas ja ringis).

Laulmine

- Laps laulab rühmaga samas tempos.
- Laps laulab peast lihtsamaid õpitudrahva – ja lastelaule.

VALDKOND LIIKUMINE

4-5 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Liikumisteadmised:

- nimetab kodukohas harrastavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi
- teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid (nt. topispall) ohutult, sobival viisil ja kohas
- õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise

Põhiliikumised:

- kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes
- sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi
- teeb harjutusi väikevahenditega

Liikumismängud:

- mängib kollektiivseid võistlusmänge
- osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt. joonejooksud)
- tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu

Spordialad:

- teeb vahenditega (palliga, hüpitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti
- valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes
- sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi

Tants ja rütmika:

- jäljendab liikumisega erinevaid rütme
- liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele
- liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt

Loodusliikumine:

- kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt
- sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga

7.4 5-6 AASTASED LAPSED

VALDKOND MINA JA KESKKOND

5-6 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Sotsiaalne keskkond:

- oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss)
- kirjeldab oma perekonda (pereliikmed+ onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed)
- kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja
- teab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi)
- kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas
- teab oma lasteaia nime
- oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu
- teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi
- teab oma, võõra ja ühise tähendust
- oskab nimetada vanemate ameteid
- kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas
- loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid
- põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust
- teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid
- oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp
- oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas
- kirjeldab tähtpäevi peres
- oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotuid tegevusi
- teab mõistete *õige* ja *vale* tähendust
- teab üldtuntud viisakusreegleid
- tunneb ja järgib lauakombeid
- nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi
- oskab sõpra lohutada ja abistada

- oskab andeks anda ja leppida
- märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada
- oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm.)
- oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat)
- nimetab tervist hoidvaid tegevusi (nt. tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted)
- nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juuksuris käimine)
- nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev
- oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust
- nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt. trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised)
- nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek; mängimine ohtlikes kohtades, nt tänaval, liivakarjääris, ehitisel; ujumine täiskasvanu järelvalveta; rattasõit kiivrita)
- selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole
- selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna

Tehiskeskkond:

- kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus
- oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet
- oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid
- kirjeldab kodumasinaid ja - elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte
- kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet
- kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorditakse
- teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust
- teab, kuidas sõiduteed ületada
- oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval)
- teab liiklusmärkide tähendusi
- teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust
- oskab ühissõidukis käituda (sõidupilet)
- teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis
- oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes
- oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda

Looduskeskkond:

- oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv)
- oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad
- teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa
- oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju

- eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega)
- oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada
- nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid
- teab õhu vajalikkust ja kasutamist
- mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi)
- mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule)
- teab, et inimene saab talvel loomi aidata
- mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi
- oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.
- teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku
- oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele

VALDKOND KEEL JA KÕNE

5-6 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Keelekasutus- hääldamine, sõnavara, grammatika:

- kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu
- kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu *eile, täna, homme*
- kasutab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu (nt *jookseb, lippab, sibab*)
- mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (*joonistaja, joonistus, jooneline*)
- kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt *veereb- veeretab; sõidab – sõidutab*)
- nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna (nt *lilled: tulp, roos*)
- kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (*saab lauljaks, jookseb kivini*)
- märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt *lugeb p.o loeb; mõmmi maga p.o mõmmi magab; lillene p.o lilleline seen kasvab all kuuse p.o seen kasvab kuuse all*) ning osutab neile
- kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (*loetakse, pesti*)

Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine :

- räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta (nt *Kus ja kellega ta elab? Kas tal on lapsi?*)
- kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist
- püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega
- annab edasi kuuldud teksti (nt muinasjutu) sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/korralduste abil
- jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega
- jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega *ja siis, siis, ja*
- suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid

Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus:

- häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutades) 1-2silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu
- määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas

- kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (nt *koli-kolli(IIIv)*; *koli-kolli (IIv)*; *koli-kooli (IIv)*)
- loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt *poe- ja tänavanimed, sildid*)

VALDKOND MATEMAATIKA

5-6 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- loendab 12 piires, teab arvude rida 12-ni
- oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu
- tunneb numbrimärke
- võrdleb arve (*on suurem kui, on väiksem kui*)
- paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab
- võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab

Suurused ja mõõtmine:

- järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi
- leiab vaadeldavast objektist silma järgi *suurema-väiksema-sama suure* ning kontrollib objekte kõrvutades
- hindab kaugust silma järgi
- mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga
- järjestab raskuse ja paksuse järgi

Geomeetrilised kujundid:

- koostab mustreid, laob pilte kujunditest
- rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi

Orienteerumine ajas:

- kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi
- eristab mõisteid *kiiresti- aeglaselt, varsti, hiljem, kohe*

Orienteerumine ruumis:

- määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: *all-peal, kohal, keskel, äärel, vasakul-paremal*
- orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi

VALDKOND KUNST

5-6 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Kujutamine ja väljendamine:

- Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades.
- Jutustab temaatilistes töodes tegelaste tegevustest ning tegevuskohast.
- Tunneb ümbritsevas esinevaid värve.

Kujundamine:

- Selgitab omavalmistatud esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib.
- Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.

- Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata.

Voolimine:

- Kasutab iseseisvalt voolimismaterjale.
- Voolib loovalt.
- Voolides annab edasi eseme osade suurusvahekordi, kehaosade asendeid ja lihtsamat tegevust.

Joonistamine:

- Joonistab tuttavaid esemeid ümbritsevast ning loob pilte fantaasia järgi.
- Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda.

Maalimine:

- Kasutab töös pintslit erinevalt (pintsi otsa ja külge).
- Väldib värvide määrdumist.

Meisterdamine:

- Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne.
- Meisterdamisel kasutab erinevaid võtteid: punub, põimib, sõlmib

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist:

- Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ning värve.
- Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo.

VALDKOND MUUSIKA

5-6 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Pillimäng.

- Laps mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille.
- Mängib rütmisaateid lasteriimidele ja – lauludele.
- Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.
- Mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.

Muusika kuulamine

- Laps oska märgata ja kuulata erinevaid laule, helisid ja muusikapalu.
- Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, nt. järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii melodiat kui sõnu), hakkab kaasa laulma.

Rütmiline liikumine

- Laps esitab õpetaja poolt seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente.
- Laps oskab väljendada erinevaid meeleolusid.

- Laps saavutab rütmiliselt täpse jooksu, kõnni, jälgib tempo kiirenemist ja nt. liigub hanereas, ringis nii üksi kui paaris.
- Laps oskab liikuda erineva iseloomuga muusika järgi arvestades pulssi ja meetrumit.

Laulmine

- Laps harjub õige hingamisega, tehes selleks erinevaid harjutusi.
- Laps esitab laulu julgelt, mitte karjudes, vastavalt laulu meeleolu ja sisule.
- Laps oskab laulda peast teistega koos mõningaid rahva – ja lastelaule.

VALDKOND LIKUMINE

5-6 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Liikumisteadmised:

- osaleb lasteaia spordipäeval
- talub kaotust võistlusmängudes
- teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires
- mõistab hügieeninõuete olulisust
- õnnetuse või ohu korral teab ,kuidas kutsuda appi täiskasvanu

Põhiliikumised:

- käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses
- ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisäülesandeid

Liikumismängud:

- käsitseb mängu –ja spordivahendeid loovmängudes
- osaleb jõukohastes teatevõistlustes

Spordialad:

- valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu
- säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu

Tants ja rütmika:

- kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga
- kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides

Loodusliikumine:

- suudab sõita tõukerattaga ja kahe rattalise rattaga
- matkab loodus- ja terviserajal

7.5 6-7 AASTASED LAPSED

VALDKOND MINA JA KESKKOND

6-7 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Sotsiaalne keskkond:

- oskab end tutvustada
- teab oma kohustusi ja õigusi
- kirjeldab enda omadusi ja huve
- teab oma pereliikmeid ja lähissugulasi
- mõistab, et pered võivad olla erinevad
- jutustab oma vanavanematest

- oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta
- teab kodust aadressi ja telefoni
- teab lasteaia aadressi
- nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust
- kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone
- teab kooli kui õppimise kohta
- oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb
- oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid
- teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust
- mõistab töö ja vastutuse tähtsust
- soovib osaleda jõukohastes kodutöodes
- selgitab raha otstarvet
- nimetab eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi)
- teab koduvalla /-linna sümboleid
- oskab eesti kaardil näidata oma kodukohta
- teab Eesti Vabariigi presidendi nime
- oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone
- suhtleb teisest rahvusest lastega
- teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa)
- teab eesti rahva traditsioone ja kombeid
- teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm.)
- oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm.)
- oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha)
- teab mõistete *ausus* ja *autus* tähendust ning oskab vastavalt käituda
- oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm.)
- mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest
- oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla
- kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides
- oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid
- oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt.)
- oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi
- teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid
- pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires
- kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine
- kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näited tervisliku käitumise ja riskikäitumise kohta)
- teab , mis on haigus
- teab , milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald)
- selgitab , miks tekib hambakaaries (hambaaugud)
- järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus
- oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve

- selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena
- teab tüdruku ja poisi erinevusi
- teab ja tunneb ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud)
- teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades
- nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada
- teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane)
- selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas

Tehiskeskkond:

- oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust
- teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet
- oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm.)
- oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm.)
- teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm.)
- kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsed, võivad lisanduda põllutöömasinad)
- oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda
- teab, kuidas ületada ristmikku
- teab liiklemise erinevusi linnas ja maal
- oskab kasutada hädaabinumbrit 112
- teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes
- teab rulluiske ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad)
- teab, kuhu kinnitada helkurribad

Looduskeskkond:

- oskab kirjeldada kodukoha loodust (mere ääre, park, mets, suur puu ine.), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid
- oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel
- nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust
- teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine)
- oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku
- oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm.)
- kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring
- seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada

- oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne.)
- oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm.)
- selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega
- suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt
- kirjeldab , millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele
- teab , kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha
- teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata
- teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi)
- soovib osaleda looduse korrastamises
- selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele

VALDKOND KEEL JA KÕNE

6-7 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Keelekasutus- hääldamine, sõnavara, grammatika:

- kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu
- hääldeb õigesti võõrhäälikuid (*f,š*) tuttavates sõnades (nt *Fanta, šokolaad*)
- selgitab kuulnud kujundlike väljendite (tuul ulub, kevad koputab aknale) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid
- kasutab kõnes mõningaid abstraktse (s.o mittekogetava vastega) tähendusega sõnu (nt tundeid, vaimset tegevust tähistavaid sõnu *mõtlen, arvan, julge, lahke*)
- kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu
- liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu
- kasutab õigesti aja-ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt *vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast*)
- mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitudvaldkondades (nt *sõidukid, elusolendid, tähtpäevad, kehaosad*)
- kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsus ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: *arstina*)
- kasutab kõnes kõiki käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded ajasuhete väljendamiseks: *hommikust õhtuni*)
- kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt *palju linde, konni, autosid*)
- kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu (*poeb- pugema; siga- sead*)
- kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (*..., sest...*). tingimust (*kui..., siis*), eesmärki (*... ,et ...*)

Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine :

- kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtluseesmärkidest

- valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps, täiskasvanu) ja/või suhtlusolukorrast (kodu, võõras koht)
- mõistab kaudseid ütlisi (nt *Ruumis on aken lahti*. Otsene ütlus: *Pane aken kinni!* Kaudne ütlus: *Mul on jahe*)
- jutustab olu-ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ja olulised detailid
- tuletab mõttelüingaga tekstis iseseisvalt puuduva info
- räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib välikõnes tuttavaid tegevusi)
- laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust)
- jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti

Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus:

- nimetab ja kirjutab enamikke tähti
- veerib 1-2silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgneva kontrollita) ja eksib sageli
- häälib õigesti 1-2silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu
- kirjutades märgib õigesti 1-2silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri (nt *lähen koli*)
- eristab häälikuühenditeta sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut
- jagab kuuldud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid
- muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt *koll- kool; linna (IIIv)- lina; tibu- tippu*)
- tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri

VALDKOND MATEMAATIKA

6-7 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- mõtestab arvude rida 12-ni
- liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+,-,=)
- oskab koostada matemaatilisi jutukehi kahe etteantud hulga järgi

Suurused ja mõõtmine:

- teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte *cm, m ja km*; massimõõtu *kg* ning mahumõõtu *liiter*; rahaühikuid *euro* ja *sent* ning kasutab neid mängutegevustes
- mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga

Geomeetriselised kujundid:

- eristab ruumilisi kujundeid (*kuup, kera, risttahukas, püramiid*) tasapinnalistest kujunditest (*ruut, ring, ristkülik ja kolmnurk*)

Orienteerumine ajas:

- teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja –päeva
- määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava
- kasutab kõnes õigesti sõnu *enne, praegu, hiljem-varem, noorem- vanem*

Orienteerumine ruumis:

- orienteerub tasapinnal (paberil)

VALDKOND KUNST

6-7 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Kujutamine ja väljendamine:

- kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks
- püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades
- jutustab temaatilistes töodes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja -kohast
- rõhutab kõige tähtsat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga
- tunneb ümbritsevas erinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (*hallikas, taevasinine jne*)

Kujundamine:

- märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata
- kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset
- selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib
- aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi

Voolimine:

- kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära
- valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid
- niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks

Joonistamine:

- kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt
- värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda
- sobitab pindu kattes *heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid* jooni

Maalimine:

- segab värve uute toonide saamiseks
- kasutab töös eri jämedusega pintsleid
- väldib värvide määrdumist
- kasutab töös pintsli erinevalt (pintsli otsa ja külge)

Meisterdamine:

- kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne
- valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtted
- valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist:

- märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeoleolu
- fantaseerib ja jutustab teos juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast
- kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi

VALDKOND MUUSIKA

6-7 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Pillimäng

- Oskab mängida eakohastel rütmi – ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele.
- Mängib pilliansamblis.
- Mängib järgmisi pille: kõlaplaadid, metall – agoogo, cabasa, cazizi, plaatpillid (ksülofon, metallofon, kellamäng).

Muusika kuulamine

- Kuulatud muusika iseloomustamiseks kasutab eakohast sõnavara.
- Näitab tegevuses üles loominguist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuulnud palade suhtes (nt. jutustab mida kuulis muusikas).
- Eristab vokaal - ja instrumentaalmuusika lihtsamaid zandre (hällilaul, marss, tantsuviis, rahvalaul).

Rütmiline liikumine.

- Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu), nt. kasutab külge – ja eesgaloppi ning hüpaksammu.
- Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt, õige kehahoiuga.

Laulmine.

- Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva – ja lastelaule.
- Esitab neid laule nii rühmas kui ka üksi.

VALDKOND LIIKUMINE

6-7 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED:

Liikumisteadmised:

- nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase
- keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele
- liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest (valides sobivad paigad ja vahendid)
- peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust

Põhiliikumised:

- sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised
- säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu
- kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt

Liikumismängud:

- võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt. takistusriba läbimine)
- mängib sportlike elementidega mängu (korvivisked, jalgpall jne.)
- organiseerib ise liikumismänge
- kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest

Spordialad:

- valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval
- orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi

Tants ja rütmika:

- sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega
- liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele
- väljendab liikumise kaudu emotsioone
- kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid ,rõngaid)

Loodusliikumine:

- tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul
- mängib lihtsamaid maastikumänge

8. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA ANALÜÜSIMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lasteaias on väljatöötatud lapse arengu hindamise põhimõtted ja läbiviimise kord.

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline :

- lapse eripära mõistmiseks;
- erivajaduste väljaselgitamiseks;
- positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks;
- õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustehingust.

Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäeva- toimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

Pedagoogid planeerivad iga õppeaasta algul lapse arengu analüüsimise.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja

kasvatustegevuse valdkondade tulemused. Lapse arengu eeldatavaid tulemusi ei käsitleta kõigile kohustuslikuna, vaid üldtunnustatud tähistena, mis aitavad kavandada lapse arenguks vajalikke tegevusi.

Lapse arengu hindamisel kasutatakse kõige enam vaatlusmeetodit, samuti teostatakse laste tööde analüüsi, küsitlusi ja intervjuusid. Kasutatavaid meetodeid, samuti lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust tutvustatakse lapsevanematele.

Lapse arengu hindamiseks kasutatakse lapse arengu hindamise vahendeid (arenguhindamise mäng, vaatluslehed, töölehed).

Õppeaasta lõpus tehakse kokkuvõtte rühma laste arengu hindamisest, mille tulemused on aluseks uute eesmärkide seadmiseks ning õppe- ja kasvatustegevuste kavandamiseks uueks õppeaastaks .

Sõimelastel (2-3 a) toimub vaimse arengu hindamine J.Strebeleva meetoodika järgi.

Aiarühmades (4-7a.) viiakse arengu hindamist läbi arenguhindamise mängu abil ,mille tulemusel saame teada:

- lapse arengu edenemise õppeaasta jooksul;
- hindame õppe- ja kasvatustöö tulemuslikkust.

Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp.

Arengumapi koostamise eesmärk on koguda lapse töötulemuste näidiseid, mis annavad ülevaate lapse saavutustest ja arengust pikema perioodi jooksul. Lasteaiast lahkudes saab laps oma arengumapi kaasa.

Arengumapid on individuaalse vestluse aluseks lapsevanemaga.

Lasteaias on väljatöötatud arenguvestluse läbiviimise kord.

Rühmaõpetaja viib vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestluse, mis :

- annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Vestluse põhiosa koosneb küsimuste esitamisest (ettevalmistuslehel), tagasiside andmisest ning lastevanemate küsimustele vastamisest. Arenguvestlusi dokumenteeritakse ja tehakse kokkuvõtteid õppeaasta lõpus. Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

Õpetajate poolt koostatud arengumapp lähtub lapsest ja sisaldab:

- tähelepanekuid lapse tegevuse kohta (vaatlused, küsitlused jm);
- valikut laste loomingust (käelistest töödest);
- lapse huvitavaid ütlemissi, arvamusi ja sõnalist loomingut;
- töölehti Mina, Minu pere, Minu valikud, Minu saavutused;
- lastevanemate küsitlusi lapse kohta (küsitluslehed);
- rühmaõpetajate täidetud lapse arengu vaatluslehed;

Laste tervise läbivaatus toimub üks korda õppeaasta jooksul – aprillis.

Koolivalmidus

Koolivalmidus on valmisolek minna üle mänguliselt põhitegevuselt õpitegevusele.

Lasteaias on väljatöötatud koolivalmiduse hindamise kord.

Oluline on lapse igakülgne valmisolek koolis õppimiseks. Lasteaed lähtub õpetamisel lasteaia tegevuskavadest ja riiklikus õppekavas ettenähtud pädevustest, mida laps peaks olema omandanud kooliminekuks ehk, siis 6-7a-ks. Koostööd tehakse lapsevanematega, kes on lapse arengu eest vastutavad ning lasteaed toetab neid.

Koolivalmiduse määramisel on olulised kolm arenguaspekti:

- vaimne areng ,
- sotsiaalne areng ,
- füüsiline areng.

Vaimselt koolivalmil lapsel on kindlad oskused ja omadused, mille võiks järjestada nii:

- **Vaatlusoskus** – laps suudab tegelda eseme või pildiga, oskab kirjeldada tuttavate esemete ja nähtuste omadusi, tajub tervikut ning asjade omavahelist seost, eristab olulist ebaolulisest.
- **Kuulamisoskus** – laps oskab kuulata vanemate, õpetajate ja eakaaslaste juttu seda katkestamata.
- **Võrdlemis-, järjestus-, mõõtmis-, loendamis- ja rühmitamisoskus** – laps oskab järjestada esemeid suuruse, pikkuse, kõrguse või kuju järgi.
- **Väljendusoskus** – laps leiab iga eseme või nähtuse kirjeldamiseks sobiva sõna, kasutab sünonüüme, teab enda tarvitavate sõnade tähendust.
- **Kujutus ruumist** – laps tunneb ruumiga seotud põhimõisteid (all, üleval, peal, kohal, ees, taga, kõrval, vahel) ning oskab neid ka praktikas rakendada.
- **Arusaam ajast** – laps teab oleviku, mineviku ja tulevikuga seotud sõnu (eile, täna, homme, üleile, ülehomm); teab nädalapäevade ja kuude nimetusi, aastaegu ning neile iseloomulikke tunnuseid.
- **Suutlikkus koondada tähelepanu** – laps peaks olema võimeline oma tähelepanu pikemalt koondama.

Sotsiaalse arengu hindamisel vaadeldakse järgmist:

- **Soov õppida** – huvi uute teadmiste vastu ja valmidus nende nimel pingutada.
- **Soov töötada koos täiskasvanuga** – laps peab uskuma, et suur inimene abistab teda ning kui temalt, lapselt, nõutakse pingutust, siis on see tema huvides ning talle vajalik.
- **Soov tegutseda koos eakaaslastega** – oskus töötada koos teistega, kuulata kaaslasti ja taandada vajadusel iseennast.
- **Soov lõpetada ettevõetud tegevus** – püsivus, suutlikkus alustatu lõpule viia.
- **Kohanemisvõime** – asju võib käsitleda erinevalt ning koolis võivad reeglid, tavad, lubatu ja keelatu olla teistsugused kui nt kodus.
- **Toimetulek eneseteenindamisega** – nt oskus end riietada, söögiriistu käsitseda, voodit teha jne.

Lapse füüsiline ehk kehaline areng hõlmab lapse tervislikku üldseisundit, mille järgi saab hinnata, kas tema keha suudab täita nõudeid, mida kooliskäimine esitab.

Kehalise arengu hindamisel vaadeldakse eelkõige

- lapse koordineerimise, kõndi, rühti ja tasakaalu, painduvust, täpsust, sõrmelihaste kontrolli oskust, jõudu, vastupidavust.

Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgitakse pedagoogide poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelse perioodi. Koolivalmiduse hindamine toimub 6-7 a lastel viimasel lasteaia aastal. Lastega viiakse läbi vestlus - küsitlus, joonistamise test (lisa) ning logopeediline kõne uuring . Mais koostavad õpetajad kirjaliku ülevaate lapse koolivalmiduse kohta .

Lapsevanemaid, kelle laps ei saavuta kooliminekuks mingitel põhjustel kooliküpsust, teavitatakse võimalusest taotleda koolipikendust- töötatakse välja individuaalne arenduskava. Vajadusel kasutatakse erispetsialistide abi.

Koostöös 32.Keskooliga toimuvad veebruar-märts vanema aiarühma lastele koolikülastus päevad, kus lapsed tutvuvad kooliga ja osalevad klassitunnis.

Lasteaiast kooli minekul antakse lapsele kaasa koolivalmiduskaart (lisa) , kus on märgitud lapse lasteaia viibimise periood, lapse arengu tulemused üldoskustes ja õppekasvatustegevuse valdkondades . Koolivalmiduskaardi saab lapsevanem lapse lasteaia lahkudes (täpne kuupäev reguleeritud asutuses). Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalevad isikud: rühmaõpetajad, muusika-ja liikumisõpetaja, lapsevanem (eeskostja) ja lasteasutuse direktor või õppealajuhataja. Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust (Koolieelse lasteasutuse seadus § 16 lõige 5). Koolivalmiduskaarti säilitatakse lasteasutuses viis aastat.

9. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Erivajadusega on laps, kellel on diagnoositud mõni füüsiline, vaimne või sensoorne puue või käitumishäire. Samuti kuuluvad siia alla arengulise erivajadusega (näiteks muusikaline erianekus) lapsed, teisest kultuuri- ja keelekeskkonnast pärit lapsed ja ka erinevatel põhjustel koolipikendust saanud lapsed.

Erivajadusega lapsega tehtava töö peaeesmärk:

- Laps saab aluse elamiseks täisväärtuslikku elu hoolimata erivajadusest.

Õppeaasta algul selgitatakse välja erivajadustega lapsed, jälgides kõiki arengulisi valdkondi:

- kommunikatiivsed oskused: suuline kõne, kõne mõistmine, hääliku ja –foneemitaju, lugemine, etteloetud teksti mõistmine jne.
- kognitiivsed oskused: vaatlus- ja kuulamisoskus, silma ja käe koostöö jne.
- sotsiaalsed oskused: suhtlemine eakaaslastega ja täiskasvanutega, käitumine jne.
- mootorika: üld- ja peenmootorika
- eneseteenindus: riietumine, oma asjade korrashoidmine jne.
- üldtervislik seisund.

Erivajaduste väljaselgitamiseks kasutame järgmiseid meetodeid:

- lapse vaatlemine
- arengutabelite täitmine
- arenguestlused lapsevanemaga
- vestlus logopeediga
- vestlus erispetsialistidega

Vajadusel koostatakse individuaalne arenduskava (IAK) neis valdkondades, milles abi vajab. Kavade koostamisel tegid koostööd lapsevanem, rühma meeskond, tervishoiutöötaja ja logopeed (lisa). Individuaalsete arenduskavade koostamisel arvestatakse lapse arenguanalüüsi. Individuaalne arenduskava koostatakse ka koolipikendust saanud lapsele vastavalt vajadusele.

Õppeaasta jooksul täiendatakse arendusplaane vastavalt vajadusele.

Muutused lapse arengus fikseeritakse lapse arengumapis.

Vajadusel konsulteeritakse erialaspetsialistidega.

Lasteaias toimuvad laste arendamisele suunatus tegevused rühmiti või üksikult :

- Koolipikendusega laps - õpetajad
- Üldfüüsilise arengu korrigeerimine (spetsiaalsed harjutused) -koolieelsetes rühmades - liikumisõpetaja .
- Andekad :
 - võttes aluseks lapse arengu ja õppekava omandamise - rühma õpetaja
 - muusikaring - muusikaõpetaja
- Vasakukäelised - rühma õpetaja
- Muukeelne laps: - rühma õpetaja
- Üliaktiivne laps - rühma õpetaja individuaalne töö lapsega
- Allergiline ja diabeeti põdev laps –rühma õpetaja ,köögipersonal, (tervishoiutöötaja).

Võimalusel külastab lasteaeda ortopeed ja hambaarst.

Erivajadusega lapse arengu toetamisel tegutsetakse ühtse meeskonnana : lapsevanem jagab oma kogemusi lapse iseärasustest kodus ning kõik lapsega tegelevad spetsialistid nõustavad vajadusel vanemaid.

Õppeaasta lõpus teevad rühmaõpetajad kokkuvõtte lapse arengust õppeaasta jooksul

10.LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Hea koostöö lapsevanemaga on aluseks lapse kohanemisele lasteaias ning turvatunde tekkimisele lasteaias viibides. Lasteaed toetab, nõustab ja abistab lapsevanemat lapse arendamisel, kasvatamisel, ja õpetamisel. Õpetajad teavitavad regulaarselt lapsevanemat lapse arengust.

Koostöös lastevanematega arutatakse läbi nii lasteaia kui rühma õppe- ja kasvatustöö eesmärgid kui põhimõtted. Läbi rühma tegevuskava kooskõlastatakse lapsevanemate ja õpetajate ootused ning eesmärgid uueks õppeaastaks. Rühma koosolekul toimub tagasiside andmine lasteasutuse tegevusele.

Koostöövormid:

- Ühisüritused ülemajalised ja rühmasisesed (teemaõhtud, väljasõidud, meisterdusnäitused) – aasta jooksul vastavalt tegevuskavale.
- Lastevanemate rühmaüksused kaks korda aastas – sügisel ja kevadel.
- Info üld- ja rühmastendidel. Koduleheküljel.
- Laste tegevuste vaatlus ja lasteaia avatud uste päevad sünnipäevanädalal..
- Lapse arengu vestlused lapsevanemaga 1x aastas .
- Lastevanemate nõustamine direktori, logopeedi ja õpetajate poolt.
- Rahuloluküsitlused.
- Vestlused lapse tuleku ja lahkumise ajal päeva jooksul.
- Lastevanemate töökohtade tutvustamine- külastamine vastavalt tegevuskavale..
- Rühma esindaja osalemine lasteaia hoolekogus – vastavalt tegevuskavale..
- Oluline on igapäevane vahetu suhtlemine õpetaja ja lapsevanema vahel. Võimalused suhtlemiseks ja info vahetamiseks kohandatakse vastavalt perekonna vajadustele ja eelistustele.

MUU KOOSTÖÖ:

Personali omavaheline koostöö

Lasteaed kui organisatsiooni positiivsust ja tulemuslikkust näitab paljuski seal valitsev sisekliima ja toimiv meeskonnatöö.

Koostöövormid:

- koosolekud ja infotunnid.
- sisekoolituse korraldamine ja nendest osavõtmine.
- vastastikune õppetegevuste korraldamine ja külastamine.
- väljaspool lasteaeda saadu edastamine kolleegidele.
- lasteaia õppekavatöö.
- ühisüritused ja väljasõidud.

Koostöö kooliga.

Lasteaed Mooniõied naabriks on Tallinna 32. Keskkool

Laste ettevalmistus kooli minekuks - minitunnid koolimajas.

Algklasside õpetajate poolt kogemuste jagamine lasteaiaõpetajatele.

Lasteaia-ja koolilaste ühisürituste korraldamine.

Koostöö linnaosaga.

Lasteaia osavõtt Linnaosavalitsuse poolt korraldatavatest üritustest

Koostöö linnaosa ja linna teiste lasteaedadega - näidistunnid alushariduse ainesektsiooni raames, näitused, spordi- ja muud meelelahutuslikud üritused ja koostööprojektid .

Koostöö tervist edendavate lasteaedadega – osalemine TEL lasteaegade ühisüritustes nii lastele kui personalile.

11. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekavade rakendumise analüüsimine ja arendamine on pidev protsess. Sisehindamise käigus jälgitakse süstemaatiliselt õppekava rakendumist ning lähtuvalt rakendumise analüüsist arendatakse ja täiendatakse õppekava. Olulisel kohal on pedagoogide vaheline koostöö. Õppekava arendamiseks on moodustatud töörühmad. Õppekava arendustöö toimub suvekuudel ja vajadusele aastaringelt. Töörühmad esitavad õppekava muudatused ja täiendused vastavalt plaanile. Lasteaia õppealajuhataja valmistab ette ja vormistab täiendused õppekavas.

Õppeaasta viimases pedagoogilises nõukogus kinnitatakse õppeaasta jooksul selgunud vajalikud uuendused ja täiendused lasteaia õppekavas. Lasteaia õppekava rakendumist analüüsitakse üks kord aastas –juunis.

Lasteaia õppekava muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukoguga , kuulates ära hoolekogu arvamuse.

Lasteaia õppekava kinnitatakse direktori käskkirjaga õppeaasta alguses.

12. LISAD

- LISA 1 LASTEAIA LAUL ja LIPP
- LISA 2 LASTE ARENGU ANALÜÜSI KOONDTABEL
- LISA 3 INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVA
- LISA 4 KOOLIVALMIDUSE HINDAMINE
- LISA 5 KOOLIVALMIDUSKAART
- LISA 6 TERVISEKASVATUS
- LISA 7 VÄÄRTUSKASVATUS
- LISA 8 ÕPPEAASTA TEEMA JA ÜRITUSTE PLAAN.
- LISA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONDADE SISU VANUSERÜHMADE KAUPA

LISA 1 LASTEAIA LAUL ja LIPP

LASTEAED MOONIÕIED LAUL

K. Kuusk/ I. Mikko

1. On linnas palju tänavaid, üks Kiili tänav seal.
Suur õu ja palju väravaid ning maja hoovi peal.
See maja tühi oleks, kui seal õisi poleks,
Need õied punapõsised ja vahel harva tõsised.

Refr. Mooniõis, mooniõis suure kimbu saan,
Armastust ja hellust ja kalli-kalli ka.
Mooniõis, mooniõis suure kimbu saan,
Armastust ja hellust ja kalli-kalli ka.

2. Me päevad täis on mängimist, nii tööd kui lusti ka.
Ma sõbra käe siis ulatan, kui abi vajab ta.
Me Mooniõite pere koos hüüame nüüd tere.
Me Mooniõite pere koos hüüame nüüd tere.

Refr. Mooniõis, mooniõis suure kimbu saan,
Armastust ja hellust ja kalli-kalli ka.
Mooniõis, mooniõis suure kimbu saan,
Armastust ja hellust ja kalli-kalli ka.

LASTEAIA LIPP

